

„Danica“. Cerkev list za vse slovenske pokrajine. Izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 K. Odgovorni urednik in lastnik Tomo Zupan. Tiska in zalaga Dragotin Hribar v Ljubljani. — Začela je torej izhajati nova „Danica“. Stara je izhajala 56 let.

Vestnik.

† Andrej Žumer.

V zadnjem trenutku, ob sklepu lista, nam je došla prežalostna vest, da je umrl v soboto popoldne v Kranju gosp. ravnatelj in c. kr. okr. šolski nadzornik Andrej Žumer v 56. letu svoje dobe. Znano je sicer bilo, da že dlje časa boleha, a vendar nismo mislili, da nam ga smrt tako naglo ugrabi. Bil je izvrsten šolnik, plemenit nadzornik, svojemu učiteljstvu blag prijatelj in ljubezniv svetovalec — bil je človek! Blag mu bodi spomin!

Dne 18. pret. meseca je minilo 50 let, kar je krojaški pomočnik Janez Libenji napadel na Dunaju našega cesarja Franca Jožefa. Naš vladar je bil ranjen neopasno. Za njegovo rešitev sta si pridobila največ zaslug grof Maks O'Donnell in dunajski meščan J. Ettenreich, ki je oba cesar odlikoval. V spomin na to srečno rešitev so sezidali na Dunaju votivno cerkev, eno izmed najlepših dunajskih zgradb.

Osebnosti. C. kr. okrajni šolski svet v Litiji je imenoval suplenta Frančiška Mušarja v Veliki dolini za suplenta na enoraznici v Dolah, ker gre tamošnji učitelj Mat. Jenko za nadučitelja v Mirno, učitelja Rudolfa Pleskoviča v Škocijanu pa za provizoričnega učitelja na ljudsko šolo v Smartno pri Litiji, ker se preseli tamošnji učitelj Avg. Jenko na Bled.

Pripravljalni odbor deželne učiteljske konferencije je imel 26. svečna svojo IV. sejo. Razpravljalo se je o pouku v oddelkih, in sicer vobče, kakor tudi o oddelkih na posameznih kategorijah ljudskih šol, ter se končno sklenilo, kako se imajo razdeliti učenci v posamezne oddelke. Poročevalci so bili gg. Jelenc, Gregorin, Zavrl, Zajec, Šega, Gregorac. Gspdč. A. Sark je poročala o oblihi vodilih za ženska ročna dela na ljudskih šolah, ter so se sprejele teze, ki jih je poročevalka stavila. V popoldanski seji je predsedoval ravnatelj c. kr. učiteljskega g. Fr. Levec. — Prihodnja, V. seja, je določena na dan 23. marca t. l.

Na sporedni je:

- a) Smoter jezikovnega pouka (poroč. J. Toman),
- b) slovnica na srednji in višnji stopnji (L. Jelenc);
- c) vodilna načela za pouk v realijah (D. Češnik), v petju (V. Zavrl), v telovadbi (Fr. Gärtner), v pisanju (D. Češnik) in učni smoter pri pouku žen. roč. del (A. Sark).

Zaradi velike obsežnosti tvarine, ki jo ima pripravljalni odbor predelati in z ozirom na potrebno temeljito razmišljanje pri reviziji učnih načrtov, se dež. učit. konferencija bržkone preloži na bodoče leto 1904.

Josip Juraj Strossmayer je slavil te dni petinšestdesetletnico svojega mašništva. Slava velikemu Slovanu!

Vse drugo, le hrvaško ne. Pred davnim časom se je naselila v Sušnjevi v Istri peščica Rumunov kot oglarjev. Pri ljudskem štetju leta 1900 so jih sicer našli Italijani 1311, toda Rumuni so se v teku časa pohrvatili, njih otroci obiskujejo hrvaške šole, in nihče izmed mlajših niti ne zna več rumunski, le nekateri starci lomijo prav slabo še jezik svojih pradedov. Ti prebivalci so prosili za ustanovitev šole, seveda hrvaške. Toda istrski deželni zbor je sklenil ustanoviti le rumunsko šolo. Prišli so v Sušnjevo deželni komisarji, da naberejo pismene izjave prebivalcev. A glej! Vsi Sušnjevičani so se izrekli odločno za hrvaško šolo, le eden edini stari Rumun si je zaželel rumunske šole. A to Italijanov ne moti. Ustanovili bodo vendarle rumunsko ljudsko šolo

proti volji prebivalcev, dočim je 17.000 Hrvatov v Istri brez svojih šol, dasi se zanje bojujejo že desetletja. Kaj takega je mogoče le v ravnopravni Avstriji

Slovensko-nemški gimnazij v Celju. V prvem semestru je študiralo na tem gimnaziju 188 dijakov in jih je 80% dovršilo prvi tečaj z dobrim uspehom. Priznati treba torej, da so učni uspehi na tem zavodu prav dobri in je to v najlepše izpričevalo za zavod.

1,803.000 kron so leta 1900 stale koroške ljudske šole. Tako je v zadnji seji poročal deželni šolski svet. Od te vsote se je izdalo za plače učiteljem 1,413.000 kron.

Kdo je kriv neuspehov na goriških srednjih šolah? „Soča“ piše: Naši čitatelji se spominjajo, kako je nas lani nahnulila „Gorica“ na najnesramnejši način ter nam podtikala, da je neuspehov na gimnaziju kriva narodno-napredna stranka, ki zavaja dijake v krokanje, pijančevanje itd. To klerikalno perfidijo smo takrat primerno zavrnil, no, sedaj nam pa je gospoda pri „Gorici“ dala nehote zadoščenje. Ko je bilo skončano prvo šolsko poletje, je še isti dan priobčila „Gorica“ notico, v kateri govori o neuspehih na naših srednjih šolah ter pravi, da glavno krivdo na neuspehih ima nemška komanda, katero mora prenašati avtohtono slovensko in laško prebivalstvo Primorja. Pozivlje pa tudi zastopnike slov. in laškega prebivalstva v Primorju, da je skrajni čas poskrbeti, da se otresemo te nesrečne, neopravičene in nikjer utemeljene nemške komande! — No, to se čita lepo, pa še lepše bi bilo, ako bi se čitalo v kakem drugem listu in ne v „Gorici“! Očividno je napisala „Gorica“ to notico — ker je izšla že takoj v soboto — po informacijah iz profesorskih krogov, to je iz istih, iz katerih so se vsipala lani v javnost najpodlejša podtikanja na neuspehih na naših srednjih šolah na ramena naprednjakov. Takrat je bila nemška komanda le postranska stvarca, in sistem so omenili le tako radi lepšega. — Ali so se sedaj gg. izpreobrili?! Varal bi se, kdor bi tako mislil. Prepričani smo, da iz klerikalnih vrst ne pride nikdar nikaka resna akcija proti odpravi nemških srednjih šol na Goriškem. Kdo pa bo tisti bojovnik? Ali morda Gregorčič, Berbuč ali kdo? Pa saj jih vendar poznamo. Tako le malce peska v oči pa pride časih prav! — No, nas veseli, da vendar enkrat nismo mi krivi teh neuspehov! Akcija proti našim nemškim srednjim šolam, v katerih se bega in meče našo mladino, da je grdo, zaradi nemščine in zaradi sistema, ki je sovražen slovenskemu, prijazen pa laškemu dijaku, pa se mora res pričeti in izbojevati se mora boj, da pridemo do srednjih šol s slovenskim učnim jezikom, kakor je edino prav. Bomo videli, v kaki meri bodo hoteli takrat sodelovati naši ljubeznjivi klerikalei! V kaki meri se upro tisti nemški komandi, pod katero stojijo!

Prijatelj učiteljstva. Ne samo z besedami, nego tudi s plemenitim dejanjem je dokazal, da je prijatelj učiteljstva podjetnik Wechselmann, ki je umrl v Budapešti. Penzijskemu učiteljskemu zakladu je oporočil 2,400.000 K in sicer — kar kaže posebno pokojnikovo plemenitost — polovico za krščane, polovico za žide. Za zavod za slepe je daroval 1,400.000 K. Žal, da so taki prijatelji učiteljstva tako silno redki!

Leon XIII. Dne 3. t. m. mine 25 let, odkar je bil kronan Leon XIII. za papeža. Njegov prednik je bil — kakor znano — Pij IX., ki je umrl dne 7. svečna 1878. Leon XIII. je bil izvoljen že dne 20. svečna istega leta.

Tirolska učiteljska društva so poslala veliko deputacijo k naučnemu ministru glede izboljšanja učiteljskih plač. Deputacijo sta vodila poslanca Grabmayr in Tombosi. Minister je obljubil vladno sodelovanje pri ureditvi tega vprašanja v deželnem zboru. — Obljuba dolg dela, Hartl!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 432.

Kranjsko.

Na enorazrednici v Razdrtem je popolniti izpraznjeno učno mesto. Prošnje so vlagati semkaj do dne 27. marca 1903.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 26. februarja 1903.

Št. 431.

Na enorazrednici v Št. Petru n. Krasu je učno mesto stalno popolniti.

Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 27. marca 1903.

C. kr. okr. šolski svet v Pestojni, dne 26. februarija 1903.

Št. 60.

Štajersko.

Na štirirazredni dekliški šoli v Ljutomeru, okolica s plačo II. razr., se razpiše služba učiteljice stalno, in na trirazredni v Cezanjevih učiteljska služba s plačo III. razreda in s prostim stanovanjem stalno oziroma začasno.

Prositelji oz. prositeljice naj vložijo svoje redno opremljene prošnje do 15. sušca t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru, dne 10. svečna 1803.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemalec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič**, — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica lg. pl. Kleinmayr & F. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
4. **Šeberjeva tiskarna** v Pestojni, zaloga uradnih spisov itd.
5. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospe v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
6. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani.
7. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
8. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfvili ulicah v Ljubljani.
9. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
10. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
11. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
12. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani.
13. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev“.

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim,“! podpira v prvi vrsti te tvrdke.

† Anton Bajc.

Smrtni angel je prihitel v vrste goriškega učiteljstva in nam uplenil enega izmed najodličnejših tovarišev.

Premilil je Anton Bajc, mnogozaslužni nadučitelj v Renčah. Boginja Morona nam ga je ugrabila s svojo koščeno, ledenomrzlo roko in odnesla dne 29. prosinca t. l. k stolu najpravičnejšega Sodnika.

Blagopokojnik se je porodil dne 22. prosinca 1845. v Šempasu pri Gorici kot sin prvega tamkajšnjega učitelja, ki je bil dlje časa tudi šempaški župan. Naš nepozabni Anton

je dovršil ljudsko šolo v domači vasi in tri razrede goriške realke z odličnim uspehom. Prestopil je na učiteljsko v Gorici in ga dovršil 1864. Istega leta je bil imenovan prov. učiteljem v italijanskem Gradišču ob Soči, a že naslednjega leta je bil premeščen v Renče, kjer je služboval celih 38 let.

Dolga doba 38 let — posvečena edino le prosveti in koristi njegovih ljubljenih Renčanov, ki so mu v svoji hvaležnosti vse zaupali, ga čislali kakor najuglednejšega domačina in ga ljubili z vsemi odkritosrčnimi čuvstvi. Bil je dolgo dobo občinski starejšina, tajnik, blagajnik in tudi organist. Ko pa ni mogel več opravljati vseh teh mnogovrstnih poslov, jih je izročil častno v roke svojim učencem, a on sam je ostal najboljši svetovalec vsakemu Renčanu. V zadnjem času je bil podžupan te lepe napredne občine. Mnogo je pripomogel k ustanovitvi obrtne zidarske šole v Renčah, ki nam je že dala mnogo spretnih zidarjev, katere poznate tudi v Ljubljani. Bil je voditelj te šole od njenega začetka do svojega zadnjega diha.

Bolehati je začel v tekočem šolskem letu na obistih. Bil je na začasnem dopustu že od začetka tega šolskega leta. Prihajal je vsak četrtek v Gorico, da se snide z ljubljenimi okoliškimi tovariši, katerim je bil vdan z vsem svojim blagim sreem. V zadnjem času nam je začelo srce krvaveti, ker smo opažali, kako hitro gineva njegovo zdravje, kako hitro se mu približuje neizprosna morilka.

Ljubili smo z vsemi kolegijalnimi čuvstvi tega resnega, vzornega tovariša in ga tudi dve dobi zaporedoma skoraj soglasno izvolili svojim zastopnikom v c. kr. okrajnem šol. svetu, kjer je bil vedno mož na svojem mestu. Mnogo je pridobil učiteljstvu s svojim mirnim, resnim in diplomatskim delovanjem.

Sijajen pogreb nepozabnega blagopokojnika dne 31. prosinca je jasno pričal, da je z njim izgubilo učiteljstvo enega najodličnejših tovarišev. Nebroj nagrobnih vencev je pričalo, da so ga ljubili tudi nenčitelji. Vse učiteljstvo goriške okolice in vse vipavske doline je prihitelo, da potoči bridko solzo ob odprti gomili svojega ljubljeneega stanovskega pobratima. Svečanega pogreba se je polnoštevilno udeležil tudi c. kr. okrajni šolski svet, na čelu mu g. c. kr. namestniški svetnik grof Attems in naš g. c. kr. okrajni nadzornik Finžgar; počastil ga je tudi profesorski zbor c. kr. učiteljskega s svojim g. ravnateljem in šolskim svetnikom Križničem, učiteljski odkritosrčni prijatelj g. prof. Seidl in mnogi drugi odlični veljaki iz mesta in okolice. Vse to je bilo blagodejno tolažilo nam učiteljem, žalujočim ob odprti krsti predragega tovariša, kateremu smo s trpečimi srci klicali: „Na snidenje — nad zvezdami!“

Blagopokojni tovariš Bajc je zapustil obupajočo gospo vdovo, ki se tolaži za to nenadomestno izgubo s svojima dražestnima hčerama, katerih ena je že naša verna koleginja — službujoča v domačem kraju v prijaznih Renčah, kjer sledi korakom svojega očeta. Vroče njih molitve, združene z našimi, hite k sodnemu stolu in Tebe — dragi Anton — sprejme milostni Sodnik med svoje izvoljence, s katerimi blagoslovljate blagonosno učiteljsko delovanje med našim dobrim slovenskim ljudstvom. Ob sklepu teh vrstic ti kličem: „Večna Ti pamjat v naših učiteljskih srcih!“ *Alojsij.*

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnogoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljke naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/16 strani 8 K, 1/32 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.